כל כתבי פרק ששה עשר שבת

מי דמי התם נעשה בסים לדבר המותר הכא נעשה בסים לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מציל תיק של ספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסים לדבר האסור ולדבר המותר הכא כולו נעשה בסים לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מביאין תיק שיש בתוכו מעות מעלמא להציל בו ספר תורה לא נטלטל עור אגב בשר והיא גופה מגלן אילימא דמדהיכא דאית ביה לא שדי להו איתויי נמי מייתינן מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה הכא אדהכא והכי לישדינן אלא אמר מר בר רב אשי לעולם כראמרינן מעיקרא ודקא קשיא לך [6]הכא טלטול והכא מלאכה כגון דלא קבעי ליה לעור והא [7]אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות דשקיל ליה [8]בברזי: ולהיכן מצילין אותן וכו': היכי דמי מפולש היכי דמי שאינו מפולש אמר רב חסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג' מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי אליעזר דתנן[9] הכשר מבוי ב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה [10]אומרים או לחי או קורה ר' אליעזר אומר שני לחיים א"ל רבה ג' מחיצות ולחי אחד מפולש קרית ליה ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא אמר רבה שתי מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש שתי מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי יהודה [11]דתניא יתר על כן אמר ר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי ר"ה עושה לחי מיכן ולחי מיכן או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך א"ל אביי לדידך נמי לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא

הכא נעשה בסים לדבר האסור. פי' בקונטרס שהכשר אסור לטלטל שהרי אינו ראוי לאכילה עד הלילה ואינו נראה דא"כ היכי קאמר לא נטלטל עור אגב בשר כיון דבשר אסור לטלטל ונראה דלכ"ע בשר מותר לטלטל אע"ג דמאן דשרי [1]בשר תפל בעלמא לטלטל היינו משום דאזי לכלבים והכא לא אזי לכלבים מ"מ משום בזיון קדשי שמים שרי לכ"ע ובטלטול עור אגב בשר הוא דפליגי והא דקאמר הכא דהוי נפיש לדבר האסור היינו קודם שנשחטה היה נפיש לדבר האסור שכל הנהמה מוקצה היא מטלטול:

מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה. וא"ת אאמאי לא קאמר התם נעשה בסים לדבר המותר ולדבר האסור הכא נעשה בסים לדבר האסור גרידא וי"ל דאין נראה לו לחלק כיון דהשתא סבור שיכול לגער מעות מן הכיס ואפילו הכי א"ל לגער ושרי כל שהוא עושה להצלת ס"ת ה"ה דשרי להציל תיק שיש בו מעות גרידא:

אדהכי והכי לישדינהו. משמע דאי לא מצי למשדי המעות הוה מצי להציל התיק עם המעות להציל בו ס"ת וא"כ כשאינו מופשט אלא עד החזה מותר לכ"ע לטלטל הואיל ואא מצי שדי ליה ולא פליגי אלא כשהופשט לגמרי כדפי' לעיל:

דשקיל ליה בברזי. פירש בקונט' דאיכא שבות בכה"ג וקשה דהוה ליה למיתני בפסחים בפרק אלו דברים (דף סה:) הפשט דדחי שבת בהדי הנהו שבות דקתני התם דדחו שבת ונראה לר"י דליכא אפילו שבות דאינו מפשיט כשיעור חציות עור יחד ולא דמי למפיס מורסא דהתם פתח קעביד אך שא"ל לו וכן לד מזיקין מ"מ לד הוא אכל הכא דלא קא עביד הפשט אפי' שבות ליכא:

[12](דשקיל ליה בברזי). וא"ת דתני' בסוף תמיד נשחט (פסחים סה:) תנא [13]חשבה כל אחד ואחד נוטל פסחו בעורו אם כן אאו בברזי היה מופשט ומשמע דבשבת איירי דאמתני' דהתם קאי דקתני מרבעה עשר שחל בשבת ואיכא למימר דלא קאי אשבת מ"ג נוטלו בעורו שנפשט עד החזה ועוד אומר ר"י דאיכא למימר דרבנן לדברי רבי ישמעאל קאמרי לדידן מותר להפשיט לגמרי לדידך אודי לן מיהא דמותר להפשיט בברזי וא"ת לפי זה ה"ל למימר התם דחיית הפשט וי"ל דבפלוגתא לא קא מיירי דלר' ישמעאל לא דחי ליה הפשט כלל ואע"ג דחשיב הרבנתו והבאתו מחוץ לתחום דפליגי בה ר"ע ור' אליעזר לא חשיב לה פלוגתא דר"א דשמותי הוא ועוד דמהכיא פלוגתא יליפינן דהזאה אינה דוחה לרבי קתני לה:

שלש מחיצות ושני לחיים כו'. השתא הא דמפרש לה הכי ומוקי תרוייהו אליבא דר"א ולא בעי למימר אלא מחיצות ולמי מ' אינו מפולש ובלא למי זהו מפולש והוה מפרש אליבא דהלכתא היינו משום דסבר דבלא למי לא הוה שרי בן בחירא דהוי כרמלית ולא דמי לחצר שאינה מעורבת דפיפא:

ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין. [14](ואמאי נקט חצר מעורבת) ואדמפליגי בין חצר מעורבת לחצר הוה לן לפליגי בין מבוי משותף למבוי שאינו משותף דבמשותף יהא מותר להציל לתוכו אוכלין ומשקין ואמאי נקט חצר מעורבת:

אלא אמר רבה כו'. תימה מה תירץ רבה מקושיא דנציל לתוכו אוכלין ומשקין וא"ת דרבה רוצה לומר לרבנן סברי כרבי יהודה דוקא לצורך הצלת כתבי הקדש ולא לצורך אחר ואביי פריך משום דאינו נראה לו סברא שיסברו כר' יהודה לחלוק ומשני אביי ג' מחיצות כו' ולאביי לא סברי רבנן כר"א לחלוק דר"א להצלת כתבי הקדש סגי בלחי אחד כדמפיים ואזיל ואפילו לרבי אליעזר כו':

הא

מסורת הש"ס

(א) מי דמי. תיק הספר נעשה בסים לדבר המותר לטלטלו בלא שום דליקה דספר בר טלטול הוא ולדבר האסור כגון מעות: הכא. אלא עור נעשה בסים לדבר שכולו אסור בטילטול שהכשר אסור לטלטלו דלא חזי לאכילה עד אורתא דספא אינו נאכל אלא בלילה ולכי ורבי ישמעאל לית ליה כבוד שמים בנאכל לכדיוט ואפילו הוי עור תורת כלי עליו מיתסר משום דהוי בסים לאיסור וכ"ש דהוא גופיה לאו בר טלטול הוא: אם מציאין תיק שבתוכו מעות. דהוי בסים לדבר שכולו אסור ומניח בו ספר להצילו ואינו צריך להסלין המעות כדמפרש ואזיל לא נטלטל עור אגב הכשר: מי נימא דמדהיכא דאית ביה. מעות עם הספר לא שדי להו מצרך ליה תנא דידן למשדינהו כדקתני ואע"פ שיש בתוכו מעות: איתויי נמי מייתינן. מעלמא מאחת זוית הבית תיק ובתוכו מעות להניח בתוכו ספר ולהליל: מי דמי. היכא דהספר מונח עם המעות להיכא דהוא בא עכשיו להכיאו עם המעות ולתת בו ספר: הכא. דספר ומעות בתוכו להכי לא מצרכינן ליה למשדינהו: דילמא אדהכי והכי נפלה דליקה. על הספר: הכא. אדמייתי ליה נישדינהו דרך ניאתו: כדאמרינן מעיקרא. דלא פליגי אלא בהפשטה ומייתי רבנן דאיה מתיק הספר דמתני' דמצילין מעות אגב ספר לרבי הדיוט אגב לרבי גבוה הואיל וליכא שהות למשדינהו וה"ג אגב לרבי גבוה דכל פעל ה' למענהו יפשיט: ודקשיא לך כו' דלא כעי ליה לעור. אינו צריך לו לעור ואינו מתכוין להפשיט משום עור ולא דמי להפשט אילים ותחשים דמשכן: והא ר"ש מודה בפסיק רישיה ולא ימות. והכא אע"ג דלא מיכוין מיפשיט הוא: דשקיל ליה בברזי. בחתיכות דקות מפשיט ותוחב לתוך דרך הפשטה בכך ולא מלאכה הוא אלא שבות: שני לחיים. לפתח שאין לו מחילה: זהו מבוי שאינו מפולש. כלומר מבוי הניתר בכל הלכותיו בין בעירוב בין בשאר דברים וכל היתר שאר מבואות יש לו כגון שיתופי מבואות: ותרוייהו. רבנן וכן במירא סבירא להו כר"א דאמר אין מבוי פתוח בלחי א' ואשמעינן בן בתירא דבהצלת כתבי הקדש לא בעינן לחיים כרבי אליעזר: מפולש קרית ליה. נהי נמי דבעי ר' אליעזר לחיים מיהו מפולש לא מיקרי: ועוד לרבנן. דאמרי לשאינו מפולש וקאמרת דהיינו מבוי הניתר בכל הלכותיו: נציל לתוכו אף אוכלין ומשקין. כמו לחצר המעורבת ואמאי פליגינהו מהדדי דגבי ספר קתני למבוי שאינו מפולש ובגי אוכלין קתני להיכן מצילין אותן לחצר המעורבת[1] דמשמע אכל למבוי לא: שתי מחיצות. מכאן ומכאן: שני לחיין. לחי לכל פתח ופתח: אליבא דרבי יהודה. דאמר בשתי מחיצות סגי ושני לחיים ואתא בן בתירא לגמיר דלגבי ספר מודה ר' יהודה דסגי בחד דג' מחיצות הוי: לדידך נמי. איכא למיפרך כאתקפתא דלעיל: לרבנן. כיון דאמרת דתרוייהו כר' יהודה לרבנן דאמרי לשאינו מפולש ומפרשי ליה לשאינו חסר כלום כר' יהודה דלא בעי אלא שתי מחיצות ושני לחיים אי הכי לרבנן יציל לתוכו אוכלין ומשקין כמו לחצר המעורבת: אלא

(ב) [ג"ל התם]. (ג) [ל שיל עה. קנ. קיח: לקמן קה: קלב. קמג. סוכה לב: [ובלה לו.] מתוכות י. בכורות סה.] (ד) [ערוך פי' בחתא נקרים וכלי קלמר מתן דומם לי לעור בסרות מפסיגו מוכחת מלכתא דלא כמי לעיר יאלן לו בגלה ממנו אלא דמי לפסיק רישא עכ"ל ולפי פי' זה יקשה קושית התוס' ד"ה דשקיל הא דתנא בתמיד נשחט תנא מסכת יומא. ד) פרטינין יא.). ה) לעיל ו. עירובין ו. יב: סב. נט: לה. ו) [לקמן קה.]. ז) [לקמן קכה. ח) רש"ל מ"ז. ט) [מלת המסבה ליתא סס מ"ש]. י) רש"ל מ"ז.

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה ומי דמי וכו' כגון מעות הכא הא וכו' אסור בטלטול תא"מ ונ"ב ב"מ ובעיקר מי דמי תיק הספר נעשה בסים לדבר המותר לטלטלו בלא שום דליקה דספר בר טלטול הוא הכא האי עור נעשה בסים לדבר האסור בטלטול מי:

מוסף רש"י

מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. כאומר אחתוך לחם בחמה זו בשבת ואמי רוצה שתמות. דכיון דלא אפסר אלא תמות מתמכין מתמיכ ליה. ומי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון הכי דאפסר ליה בלא איסור, כגון גורר לחם מטה כשה ופסקל ונלגד אלא יתכוין לבשות חרץ, ואע"ג דאיכא לאיתסם דילמא עביד חרץ. כיון דלא מתכוין לכסי ואפסר לגריר בלא חרץ. כי עביד עמי חרץ דסר מלאכה נמורה לא מיתייב (מוכה לע.). יתר על כן אמר ר' יהודה. לעיל מניה אייר בנוטה עליה מבית לבית שבשבי לידי ריב"ר וכן נגרים המעולשין לרה"ר, דסבר ר' יהודה לעלעולי חוטים מטים מי הקרה יוצר וסוחס, נפרק כל נגות הטיר (בבוכין לה.) וקאתר בכריתא יתר על כן, אפילו הכי דליכא מי חקרה, הואיל ואיכא שמי מחילות מעליתא, מחילת בית מבלן ומחילת בית הסני מבלן, מני בתקנתא אורתא (עירובין ו.). בשני צדי רה"ר. אז כנגד זו (לעיל ו.). עושה לחי מיכן ולחי מיכן. כשתי פאות של אחד מן הבתים לחיבר בעלמא (לעיל ו.) לחי מבלן אבל פאת הבית אחד ולחי מבלן אבל פאת הסני לאותו בית בלבד, ובית אחרים לשני בתי הסני לבית (עירובין ו.) דקסבר ר' יהודה כ' מחילות הוי בית ר"ה מדאורייתא, ואם איכא שתי מחילות מעליתא, מחילת של כ' בתים. (לעיל ו.).

עין משפט נר מצוה

מז א מרי פי"ז מהלכות שבת הל' ב סמג עשין מ טור"ש א"ח סימן שפג פסיק ג ומסיק יד:

רבינו חננאל

ואהדר להו מי דמי תיק נעשה בסים לס"ת שמותר לטלטלו, עור נעשה בסים לבשר אסור לטלטלו. אלא הכי קאמרו ליה כו'. ודחה ר' ישמעאל מי דמי התם תיק נעשה בסים לס"ת שהוא מותר ולמעות שהן אסורין, הכא בבשר כולן אסור. והדר רב אשי ואמר הכי אהדרו ליה אם מביאין מעלמא תיק שיש בו מעות להציל בו ס"ת אנו לא נטלטל עור אגב בשר. והא מנ"ל. אי נימא דדיקת מינה מה התיק שיש בו מעות וס"ת איגך מסר המעות מתוך התיק ומציל הס"ת לבדו אלא אתה מציל אפילו המעות. כך אם יש מעות בתיק והצרכת להביאו להציל ס"ת איגך מסיר המעות מתוכו. דילמא שני התם במקום שבבר הגיעה הדליקה עד הספר ואם יתעסק בהשלכת המעות האכלם הלהבה. אבל במקום הדליקה לא הגיעה והולכין להביא תיק להציל הספר. אם יש בתיק מעות אסור לטלטלן עד שישלימם. ושני רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא, ודקא אמרת התם בטילטול התיק הכא בעור מלאכה, כגון דסהכרין לצלות הבשר ואין כוונתו לעור. ואקשינן והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש דסבר דבר שאינו מתכוין שרי בפסיק רישיה ולא ימות, כגון זה אסרינן אומר המפשיט אינו מתכוין לעור, דומה לאומר הנני כותחך ראש זה העוף ואין כוונתי לשותטו, כגון זה אפילו לר' שמעון שיטם הוא. ואפקינן דשקיל ליה בברזי. מי ברזי נקבים, והכי קאמר מאן דסבור ליה כשהוא מפשיטו מוכחא מילתא דלא בעי ליה לעור. ולא דמי לפסיק רישיה ולא ימות. ולהיכן מצילין אותו למבוי שאינו מפולש. וכן הלכה, ולית הלכתא כבן בתירא דאמר אפילו למבוי המפולש. והיכי דמי מבוי שאינו מפולש שמצילין בו כתבי הקדש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com